

Frans Bulhof

Frans-Tireur

Wie de gedichten-verwijzing ('link') op de edpg-website aanklikt en dan de 'Francs-Tireurs' kiest, krijgt een versie te zien die, zoals onder de tekst wordt medegedeeld, door Thomas Vaessens is 'bezorgd'. Dit laatste woord moet niet in zijn filologische maar in zijn postale betekenis worden opgevat. Bovendien veroorzaakt het enige bezorgdheid. Want in werkelijkheid gaat het om de tussenfase van een sonnet dat voor deze gelegenheid uit *Parlando* van 1930 is overgeschreven en waarvan de geschiedenis ingewikkelder is dan wordt voorgesteld. Die geschiedenis is wel te reconstrueren. Het begon in *De Gids* van december 1928, op blz. 329. Daar verscheen de eerste versie:

'De Franc-Tireurs' Aan J. Greshoff Geen Pennewip met brillende argusoogen hebben wij ooit één regel toegedacht; geen jongedames die, beheerscht en zacht, als door een rietje, van de letteren zogen. Geen kenners die het hooge braaf verhoogden, slechts prijzen wat van naam is, langgeacht; geen vakmans-oordeel hebben wij betracht, geen boekverkoopers-reekening overwogen. Geen koster, hoe genaamd, hoe bijgepompt, maakt onze maag afkeerig van 't gekruide. Geen levensles, geen preek, hoezeer vermomd, geen Ethica kan iets voor ons beduiden. De Poëzie blijft, naakt en ongekromd, een Tijdverdrijf voor enkle Fijne Luiden.

Dit sonnet werd afgedrukt in de voor *De Gids* gebruikelijke spelling De Vries en Te Winkel. Du Perron placht echter voor zijn scheppend werk een eigen versie van de spelling-Kollewijn te gebruiken, zodat in zijn dichtbundel *Parlando*, die in januari 1930 werd gedrukt, een jaar na de eerste publikatie in *De Gids*, 'De Francs-Tireurs' zijn herspeld met de volgende spellingsvarianten: 'hoge', 'verhogen', 'boekverkopers' en 'Etika'. Het accent op 'iets' is verdwenen. Bovendien is de opdracht aan Greshoff weggelaten (*Parlando*, blz. 7). Deze tekst is door Thomas Vaessens op het internet geplaatst. Nauwelijks twee maanden na deze tweede publikatie had Du Perron weer een nieuwe versie in zijn hoofd. Op 29 maart 1930 schreef hij aan Victor van Vriesland (*Brieven II*, blz. 144) dat hij diens suggesties voor de te verschijnen verzamelbundel *Mikrochaos* heeft opgevolgd en veranderingen in het tweede kwatrijn van de 'Franc-Tireurs' heeft aangebracht, dat nu luidt:

Geen kenners die, waar zij nooit jokken mogen, trouw prijzen wat vertrouwd is, langgeacht.
Geen vakmans-wijsheid hebben wij betracht, geen boekwinkeltriumfen overwogen.

Bovendien dacht hij na over de spelling van de titel. Daarover schreef hij op 5 april 1930 aan Van Vriesland (*Brieven II*, blz. 152): 'Franc-tireurs is goed, mag althans in het Hollandsch, maar *francs-tireurs* is correcter. Reden dus om het eerste te nemen, vooral waar het ook aardiger is.' In *Mikrochaos* (1932) verschijnt het sonnet op blz. 43 met de titel 'De Franc-tireurs', met de veranderingen die op voorstel van Van Vriesland werden aangebracht en met de spelling zonder hoofdletter van 'etika'. De latere versies van *Mikrochaos* (1937) en *Parlando* (1941) en de uiteindelijke terugherspelde versie van het Verzameld Werk bevestigen de tekst van *Mikrochaos* (1932), niet van *Parlando* (1930).